

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ARC_095	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	9
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Κατεύθυνση ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ - ΜΟΥΣΕΙΑ/ΕΚΘΕΣΕΙΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	6	8	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποθέθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική, Αγγλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.upatras.gr/courses/ARCH536/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα έχει στόχο να εισαγάγει τους φοιτητές στη μελέτη του σχεδιασμού και της οργάνωσής του χώρου ως κοινού σημείου αναφοράς μεταξύ αρχιτεκτονικής και μουσειολογίας και να παράσχει κριτική κατανόηση του πώς συσχετίζουμε την οργάνωση του χώρου με την οργάνωση των εκθεμάτων, ώστε να επιτύχουμε συγκεκριμένα αποτελέσματα, να μεταδώσουμε τα επιθυμητά μηνύματα, ή να συγκροτήσουμε μια πλουσιότερη χωρική εμπειρία (βλ. «Περιεχόμενο Μαθήματος» στη συνέχεια).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / η φοιτήτρια θα είναι σε θέση να:

- Επιδεικνύει προχωρημένες γνώσεις και κριτική κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα μουσεία οργανώνουν το χώρο και τις συλλογές για να δημιουργήσουν διαφορετικά είδη εμπειρίας για τον επισκέπτη.
- Επιδεικνύει ενεργή κατανόηση στρατηγικών ζητημάτων αρχιτεκτονικού-χωρικού και εκθεσιακού σχεδιασμού μουσείων και εκθέσεων εν γένει, και των μεταξύ τους σχέσεων.
- Αναλύει κριτικά πώς σχεδιάζουμε και οργανώνουμε το χώρο του μουσείου σε συνάρτηση με συγκεκριμένους στόχους, όπως η ενεργός συμμετοχή του επισκέπτη στη συγκρότηση του νοήματος, και συλλογίζεται πώς επιλέγουμε σχεδιαστικές λύσεις ανάμεσα σε εναλλακτικές δυνατότητες, όπως μέσα από τον πειραματισμό και τον έλεγχο χωρικών υποθέσεων.
- Γνωρίζει και χρησιμοποιεί μεθόδους ανάλυσης του χώρου.
- Έχει εξοικειωθεί με τη σχετική βιβλιογραφία και τις μεθόδους συγκριτικής μελέτης μουσείων.
- Επιδεικνύει ενεργή κατανόηση της διεπιστημονικής διάστασης της μουσειολογίας και συνθέτει γνώσεις, αφενός αντιλαμβανόμενος/αντιλαμβανόμενη τις σχέσεις της με την αρχιτεκτονική αλλά και με τις άλλες επιστήμες που εμπλέκονται στη μελέτη και τη δημιουργία μουσείων, όπως ιστορία, αρχαιολογία, ιστορία της τέχνης, και αφετέρου αποκτώντας εμπειρία μέσω της επικοινωνίας με αρχιτέκτονες/άλλους επαγγελματίες των μουσείων καθώς και επισκέψεις σε μουσεία/εκθέσεις.
- Έχει ικανότητα κριτικής σκέψης, τεκμηρίωσης, διατύπωσης, και παρουσίασης επιχειρημάτων σχετικά τόσο με την οργάνωση και τη λειτουργία υφιστάμενων μουσείων όσο και με την αξιολόγηση και διατύπωση σχεδιαστικών προτάσεων.
- Έχει ικανότητα για αυτόνομη μάθηση και παράλληλα για ομαδική εργασία, μέσω του συνδυασμού διαφορετικών διδακτικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται στο μάθημα.
- Συνεργάζεται με τους συμφοιτητές/τις συμφοιτήτριες του/της για την πραγματοποίηση αυτόνομης έρευνας και πιθανόν έρευνας πεδίου, ώστε να παράγουν πρωτότυπη σκέψη και έρευνα διαστάσεων του μαθήματος· ή για να αναλύσουν, να αξιολογήσουν και να προτείνουν εναλλακτικές λύσεις σε πραγματικές περιπτώσεις μουσείων, αναφορικά με το σχεδιασμό, την ερμηνεία και την επικοινωνία, σε συνάρτηση με συγκεκριμένους στόχους.

Γενικές Ικανότητες Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη

εργασία Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

- Λήψη αποφάσεων

- Αυτόνομη εργασία

- Ομαδική εργασία

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Επικοινωνιακές δεξιότητες

- Ικανότητα κριτικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Πώς η αρχιτεκτονική επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο βιώνουμε τα μουσεία; Και πώς σχετίζεται με την «τέχνη του εκθεσιακού σχεδιασμού»; Πώς κάποια μουσεία δημιουργούν στους επισκέπτες την αίσθηση της προσωπικής εξερεύνησης ενώ άλλα έχουν έντονο διδακτικό χαρακτήρα, πώς η επίσκεψη σε ορισμένα μουσεία μετατρέπεται σε χωρική εμπειρία και σε άλλα σε κοινωνικό γεγονός;

Το μάθημα εισάγει τους φοιτητές σε στρατηγικά και πρακτικά ζητήματα αρχιτεκτονικού-χωρικού σχεδιασμού στα μουσεία και τις εκθέσεις εν γένει, στην τριπλή κλίμακα του εκθέματος της έκθεσης και του κτηρίου. Στόχο έχει να δείξει πώς ο σχεδιασμός και η οργάνωση του χώρου κατασκευάζει σχέσεις μεταξύ των εκθεσιακών χώρων, μεταξύ των αντικειμένων και μεταξύ των επισκεπτών, και προσδίδει σε κάθε μουσείο τον ιδιαίτερο χωρικό, νοητικό και κοινωνικό χαρακτήρα του. Αναλύονται βασικά ζητήματα χωρικής οργάνωσης – όπως οι σχέσεις πρόσβασης και θέασης και οι συνέπειές τους στην εμπειρία του επισκέπτη: ο τρόπος με τον οποίο εξερευνά το μουσείο, ενεργοποιείται η αντίληψή του και βιώνει την αίσθηση της κοινής παρουσίας με άλλους επισκέπτες. Μέσα από μελέτες περίπτωσης, ασκήσεις πράξης και εκπόνηση εργασίας, το μάθημα επιδιώκει αφενός να συμβάλει στη βαθύτερη θεωρητική κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα μουσεία διαμορφώνουν το χώρο και τις συλλογές τους για να δημιουργήσουν διαφορετικές πληροφοριακές και κοινωνικές εμπειρίες για τους επισκέπτες, και αφετέρου να παρέχει πρακτική γνώση σχετικά με μεθόδους ανάλυσης της χωρικής οργάνωσης μουσείων και κτηρίων γενικότερα.

Βασικό μέρος του μαθήματος αποτελούν :

α) Οι ατομικές ασκήσεις πράξης που εστιάζουν στην εφαρμογή εννοιών και μεθόδων για την ανάλυση του χώρου.

Οι μέθοδοι χωρικής ανάλυσης (που συχνά βασίζονται και στη χρήση εξειδικευμένου λογισμικού) μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να κατανοήσουμε τη λειτουργία και χρήση υφιστάμενων κτηρίων αλλά και για να οπτικοποιήσουμε εναλλακτικές σχεδιαστικές λύσεις και να αξιολογήσουμε πιθανές λειτουργικές συνέπειες τους.

β) Η εκπόνηση εργασίας μέσα από την οποία οι φοιτητές/φοιτήτριες εφαρμόζουν τις γνώσεις που αποκόμισαν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων και αναπτύσσουν την ικανότητα τεκμηρίωσης και παρουσίασης επιχειρημάτων και διατύπωσης προτάσεων σε συνάρτηση με τα υπό εξέταση ζητήματα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Εξειδικευμένο πρόγραμμα Η/Υ για την ανάλυση χωρικής οργάνωσης, Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία και στην Επικοινωνία με τους φοιτητές, Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
<p>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</p> <p>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	Διαλέξεις	30
	Σεμινάρια	20
	Παρουσιάσεις - Συζητήσεις - Διορθώσεις	40
	Εισαγωγικές ασκήσεις - Εργασίες εργαστηρίου	25
	Αυτοτελής μελέτη - Βιβλιογραφική έρευνα - Εκπόνηση και υποστήριξη εργασίας	85
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	200
	<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Γλώσσα Αξιολόγησης: Ελληνική, Αγγλική</p> <p>Εκπόνηση εργασίας και τελική παρουσίασή της.</p> <p>Λαμβάνεται υπόψη η συμμετοχή στις διαλέξεις, τα σεμινάρια και τις ενδιάμεσες παρουσιάσεις, η συνέπεια και η πρόοδος των εργασιών και των ασκήσεων καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου.</p> <p>Η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται στους φοιτητές κατά το πρώτο μάθημα. Είναι επίσης διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του μαθήματος καθόλη τη διάρκεια του εξαμήνου.</p>

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

- Αίσωπος, Γ., 2009. Το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης: Επανακατασκευάζοντας το συλλογικό. Στο: Bernard Tschumi Architects (επιμ.), Το Νέο Μουσείο Ακρόπολης. Νέα Υόρκη: Rizzoli/Skira, σσ. 56-65.
- Ambrose, T. and Paine, C., 2012. Museum basics. 3rd ed. London: Routledge.
- Art Centre Basel, Katharina Beisiegel (eds.), 2017. New museums: intentions, expectations, challenges. Munich: Hirmer Verlag.
- Basso Peressut, L., 2012. Envisioning 21st century museums for transnational societies. In: L.Basso Peressut and C. Pozzi (eds.), Museums in an age of migrations. Questions, challenges, perspectives. Milan: Politecnico di Milano. pp. 19-54. Διαθέσιμο στο: <http://www.mela-project.polimi.it/publications/845.htm>.
- Basso Peressut, L., 2014. Contemporary museums between theory and practice. In: F. Lanz and E. Montanari, eds. Advancing museum practices. Turin: Allemandi. pp. 148-162. Διαθέσιμο στο: <http://www.mela-project.polimi.it/publications/1185.htm>
- Basu, P., 2007. The Labyrinthine Aesthetic in Contemporary Museum Design. In: Sh. Macdonald and P. Basu, (eds.), Exhibition Experiments, Malden; Oxford: Blackwell Publishing. pp. 47-70.
- Brawne, M., 1965. The new museum: architecture and display. New York: Praeger.
- Brawne, M., 1982. The museum interior: temporary and permanent display techniques. London: Thames and Hudson.
- Hillier, B. and Tzortzi, K. 2012. Space syntax: η γλώσσα του μουσειακού χώρου. Στο: Sh. Macdonald (επιμ.), Μουσείο και Μουσειακές Σπουδές. Ένας πλήρης οδηγός. Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς. σσ. 395-420.
- Κίζης, Γ. και Κίζης, Κ., 2011. Ένταξη ενός μουσείου στη "Ράχη" με τα μαστιχόδεντρα. Ένα Μουσείο για τη Μαστίχα, Greek Architects Review, 1, σσ.30-37.

- Κωνσταντόπουλος, Η., 2013. Κλίμακες πολιτισμού: ορισμένες σκέψεις για το μουσείο και την πόλη. Στο: Β. Πετρίδου και Π.Πάγκαλος (επιμ.), *Μνήμη-Μουσείο-Πόλη. Η αρχιτεκτονική των μουσείων του Δ.Φατούρου*. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών. σσ.94–110.
- Macdonald, Sh. (επιμ.) 2012. *Μουσείο και μουσειακές σπουδές. Ένας πλήρης οδηγός*. Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς.
- MacLeod, S. (ed.) 2005. *Reshaping museum space: architecture, design, exhibitions*. London: Routledge.
- MacLeod, S., Hale, J., Austin, T. and Ho, O. (eds.), 2018. *The Future of Museum and Gallery Design*. London: Routledge.
- Μάντζιου, Ε., 2015. Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός δημόσιου συγκροτήματος. Το αστικό μουσείο. [ηλεκτρονικό βιβλίο] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5905>
- Monti, F. and Keene, S., 2013. *Museums and silent objects: Designing effective exhibitions*. Farnham: Ashgate.
- Μουσεία σε μνημεία: μια πρόκληση. 2008. Ημερίδα, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, 25 Απριλίου 2002. [Μικρά Μουσειολογικά 2]. Αθήνα: Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, Υπουργείο Πολιτισμού.
- Newhouse, V., 2005. *Art and the power of placement*. New York: Monacelli Press.
- Penn, A., Martinez, M., Lemlij, 2007, Structure, agency and space in the emergence of organizational culture. In: E.Kubat et al. (eds. *Proceedings of the 6th International Space Syntax Symposium, Istanbul*, pp.73.1-73.16.
- Πεπονής, Γ., 1997. Χωρογραφίες. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.
- Peponis, J. and Hedin, J., 1982. The layout of theories in the Natural History Museum, 9H, 3, pp.21–25.
- Πετρίδου, Β. και Πάγκαλος, Π. (επιμ.), *Μνήμη-Μουσείο-Πόλη. Η αρχιτεκτονική των μουσείων του Δ.Φατούρου*. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Psarra, S., 2009. *Architecture and narrative. The formation of space and cultural meaning*. London: Routledge.
- Ψαρρά, Σ., 2005. Αρχιτεκτονική μουσείων: χώρος και περιεχόμενο, *Τετράδια Μουσειολογίας*, 2, σσ.3–8.
- Σαλή, Τ., 2006. *Μουσειολογία. Τόμος 1 και 2*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Serota, N., 1999. *Εμπειρία ή ερμηνεία: το δίλημμα των μουσείων μοντέρνας τέχνης*. Αθήνα: Εκδόσεις Άγρα.
- Staniszewski, M.A., 2001. *The power of display*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Τζώνος, Π., 2007. *Μουσείο και νεωτερικότητα*. Αθήνα: Παπασωτηρίου
- Τζώνος, Π., 2013. *Μουσείο και Μουσειακή Έκθεση*. Θεσσαλονίκη: Εντευκτήριο.
- Τζώρτζη, Κ., 2013. Ο χώρος στο μουσείο: η αρχιτεκτονική συναντά τη μουσειολογία. Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς.
- Tzortzi, K., 2015. *Museum space: where architecture meets museology*. London: Routledge.
- Stavroulaki, G. and Peponis, J., 2003. The spatial construction of seeing at Castelvécchio. In: J.Hanson, ed. *Proceedings of the Fourth International Space Syntax Symposium*. London: University College London, Vol.2, 66.1–66.14.
- Yalowitz, S.S. and Bronnenkant, K., 2009. Timing and tracking: Unlocking visitor behavior, *Visitor Studies*, 12 (1), pp.47–64.